

ЕФЕКТИВНІСТЬ НЕПРЯМОЇ ЛАРИНГОСКОПІЇ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ТЯЖКОЇ ІНТУБАЦІЇ ТРАХЕЇ

Одес. держ. мед. ун-т*, Одес. обл. клін. лікарня**

Труднощі при забезпеченні прохідності верхніх дихальних шляхів, які супроводжуються припиненням оксигенації на декілька хвилин, є одними з найбільш частих ускладнень загальної анестезії, що може приводити до ураження головного мозку і катастрофічних наслідків, включаючи смерть [1, 5-7]. Згідно з даними деяких авторів, ці проблеми зумовлюють близько 30% смертельних випадків в структурі загальної інтраопераційної летальності [8, 9].

Тяжка інтубація трахеї, за даними різних авторів, складає 0,05-18% [1, 5-8, 11]. При певних обставинах при тяжкій інтубації трахеї анестезіолог може опинитись в положенні, коли вентиляція легень через маску утруднена або неможлива. Ця ситуація є однією із самих тяжких в анестезіологічній практиці. Сучасний підхід до забезпечення прохідності дихальних шляхів під час загальної анестезії полягає в попередньому виявленні ймовірності тяжкої інтубації для своєчасного вибору тактики подальших дій [1]. В багатьох випадках її можна передбачити, тому все більше значення набуває збір анестезіологічного анамнезу, огляд і обстеження пацієнта. На сьогоднішній день в арсеналі анестезіолога є значна кількість тестів і шкал (тест Маллампаті, тироментальна дистанція, міжрізцева дистанція, шкала тяжких дихальних шляхів, індекс тяжкої інтубації, а також шкали LEMON і Вільсона), які використовуються для прогнозування тяжкої інтубації трахеї, але, поряд з високою чутливістю, вони практично всі мають низьку специфічність і прогностичну значущість [6-8, 10, 11].

Справжні труднощі при інтубації трахеї можуть бути оцінені тільки під час ларингоскопії. У зв'язку з цим була запропо-

нована класифікація за Cormack-Lehane [1, 5, 7]. Цей тест оцінюється за результатами прямої ларингоскопії, хоча є можливість його оцінювати за допомогою непрямой ларингоскопії [2-4].

Таким чином, в основі тяжкої інтубації трахеї лежить цілий ряд анатомічних, фізіологічних і патологічних особливостей пацієнта, які при зовнішньому поверхневому огляді можуть бути непоміченими, а виявляються при прямій ларингоскопії і несподівано ставлять анестезіолога перед фактом тяжкої інтубації трахеї.

Мета роботи – порівняти ефективність непрямой ларингоскопії та різних шкал для передбачення тяжкої інтубації трахеї.

Матеріали та методи

Нами проведено аналіз 400 інтубацій трахеї і 100 непрямих ларингоскопій у хворих перед операцією на щитоподібній залозі. З них у 170 (43%) виявлено вузловий еутиреоїдний зоб, у 125 (31%) – полінодозний зоб та у 105 (26%) – рак щитоподібної залози. Жінок було 369 (92%), а чоловіків – 31 (8%). На першому етапі дослідження у 400 пацієнтів прогнозування тяжкої інтубації трахеї проведено за допомогою 3 шкал: шкала тяжких дихальних шляхів (ТДШ), шкала Вільсона та індекс тяжкої інтубації (ІТІ). На другому етапі у 100 осіб з ризиком тяжкої інтубації трахеї виконана непряма ларингоскопія. На третьому етапі (в операційній) після премедикації і досягнення глибокого седативного ефекту (8-11 балів за шкалою Cook & Palma) зі збереженим спонтанним диханням під контролем оксиметрії у хворого зроблено пряму ларингоскопію з метою визначення ступеня тяжкості інтубації за класифікацією Cormack-Lehane, після

чого здійснювалась преоксигенація, індукція та інтубація трахеї.

Дозвіл на проведення дослідження отримано комісією з питань біоетики. Статистична обробка виконана за допомогою статистичної програми «Statsoft Statistica 6,0». Для об'єктивної оцінки реальності та ступеня достовірності результатів вимірювань різних показників у обстежуваних, програмний комплекс застосовував обчислення критерію χ^2 Пірсона. Достовірність різниці середніх показників оцінювалась при 95% довірчому інтервалі (95% ДІ). Розрахунок чутливості і специфічності здійснювався за допомогою чотирьопольної таблиці.

Результати досліджень та їх обговорення

При порівнянні різних видів ларингоскопії отримані достовірні ($p=0,00001$) результати щодо її прогностичної значущості (табл.1). Найбільша чутливість (ДІ 95%; 78,0%-99,0%) при високій специфічності (ДІ 95%; 91,0%-99,0%) була притаманна прямій ларингоскопії, але непряма ларинго-

скопія також мала високу чутливість стосовно прогнозування тяжкої інтубації трахеї. В порівнянні між собою ці дві методики ларингоскопії не мали статистично значущих відмінностей ($p>0,05$).

При порівнянні різних шкал і непрямой ларингоскопії між собою щодо передбачення тяжкої інтубації трахеї ми отримали цікаві результати (таблиця 2) Виявляється, що ні одна із шкал не має достовірного впливу на прогнозування тяжкої інтубації ($p>0,05$). При цьому шкала ТДШ і шкала Вільсона мають невисоку чутливість (ДІ 95%, 13,0% і 34,0%, відповідно). При порівнянні трьох шкал між собою ми бачимо, що ІПІ має вищу чутливість (ДІ 95%; 74,0%), хоча і недостовірно ($p>0,05$) впливає на передбачення вірогідності тяжкої інтубації. При використанні непрямой ларингоскопії і порівнянні її із шкалами ми отримали достовірні результати відносно передбачення тяжкої інтубації (табл. 2). Непрямої ларингоскопії властива висока чутливість і діагностична цінність.

Таблиця 1

Ефективність непрямой ларингоскопії для прогнозування вірогідності тяжкої інтубації

Ларингоскопія	Чутливість (95% ДІ)	Специфічність (95% ДІ)	χ^2	p
Непряма	81,0% (61,0-92,0)	97,0% (91,0-99,0)	67,69	0,00001
Пряма	95,0% (78,0-99,0)	98,0% (93,0-99,0)	87,8	0,00001 >0,05*

Примітка: * - в порівнянні з непрямою ларингоскопією.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика шкал і непрямой ларингоскопії для прогнозування вірогідності тяжкої інтубації трахеї

Методика прогнозування	Чутливість (95% ДІ)	Специфічність (95% ДІ)	χ^2 p
Шкала ТДШ	13,0%	96,0%	>0,05
Шкала Вільсона	34,0%	82,0%	>0,05*
Шкала ІПІ	74,0%	61,0%	>0,05*
Непряма ларингоскопія	95,0%	98,0%	15,91 0,0001* 39,18 0,00001** 52,09 0,00001***

Примітки: * - в порівнянні з шкалою ТДШ; ** - в порівнянні з шкалою Вільсона; *** - в порівнянні з ІПІ.

Однією з основних причин проблемної/невдалої інтубації, з якою зустрічається анестезіолог, є наявність III-IV ступенів тя-

жкості інтубації за класифікацією Cormack-Lehane. Тому основою в передбаченні цієї клінічної ситуації є оцінка ларингоскопіч-

них даних до проведення інтубації трахеї. Цим фактом можна пояснити таку високу чутливість і діагностичну цінність непрямой і прямої ларингоскопії, які дають змогу оцінити не тільки моторику гортані, наявність набряку та інших патологічних станів [2-4], але й визначити ступінь тяжкості інтубації. Отримані нами результати стосовно незначної прогностичної цінності шкал підтверджуються даними різних авторів [7,8]. Таку невелику чутливість і недостовірне значення шкал щодо передбачення вірогідності тяжкої інтубації трахеї можна пояснити тим, що всі шкали мають практично однаковий набір тестів, який не враховує ларингоскопічних даних за класифікацією Cormack – Lehane.

Таким чином, використання різних шкал не завжди гарантує передбачення необхідності тяжкої інтубації трахеї. Якщо у хворого є хоча б мінімальний ризик розвитку тяжкого стану дихальних шляхів, то обов'язковим етапом є залучення отоларинголога для виконання непрямой ларингоско-

пії в присутності анестезіолога. На нашу думку, тільки такий підхід дасть можливість знизити частоту проведення тяжкої інтубації трахеї і перевести її з непередбачуваної в передбачувану, що дасть змогу анестезіологу заздалегідь планувати свої дії і визначити альтернативні підходи до забезпечення прохідності дихальних шляхів.

Висновки

1. Пряма і непряма ларингоскопія є найбільш точним методом для прогнозування вірогідності тяжкої інтубації трахеї.

2. Непряма ларингоскопія у 81% випадків прогнозує тяжку інтубацію трахеї.

3. Запропоновані шкали (тяжких дихальних шляхів, Вільсона, індекс тяжкої інтубації трахеї) для прогнозування вірогідності тяжкої інтубації трахеї мають незначну прогностичну цінність в порівнянні з непрямою ларингоскопією.

4. Непряма ларингоскопія повинна завжди проводитись у хворих з мінімальним ризиком виникнення тяжкої інтубації трахеї.

1. Буров Н.Е. Протокол обеспечения проходимости дыхательных путей // Клини. анестезиология и реаниматология. – 2005. - №4. – С. 2-15.
2. Мітін Ю.В., Чорний В.С., Васильєв В.М., Гомза Я.Ю. Отоларингологія. – К.: ТОВ Видавничий Дім «Фармацевт Практик», 2008. – С. 209-210.
3. Оториноларингологія / За ред. Д.І. Заболотного, Ю.В. Мітіна, В.Д. Драгомирецького. – К.: Здоров'я, 1999. – 386 с.
4. Отоларингологія: Навч. посібник / За ред. Г.М. Пеньковського. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 1999. – С. 112-113.
5. Ревер Н. Атлас по анестезиологии (Пер. с нем.). – М.: МЕДпресс-информ, 2009. – С. 126-135.
6. Руководство по анестезиологии: Учеб. пособие / Под ред. Ф.С. Глумчера, А.И. Трещинского – К.: Медицина, 2008. – С. 140-170.
7. Чуев П.Н., Буднюк А.А., Басенко И.Л. Алгоритмы трудной интубации трахеи. – Киев, 2007. – 52 с.
8. Янссенс М., Хартштейн Г. Тактика при трудной интубации трахеи // Анестезиология и реаниматология. – 2003. - №2. – С. 62-67.
9. Janssens M, Lamy M. Airway Difficulty Score (ADS): a new score to predict difficulty in airway management // Eur. J. Anesthesiol. – 2000. – Vol.35. - P. 111-113.
10. Janssens M, Hartstein G. Management of Difficult Intubation // Eur. J. Anesthesiol. – 2001. – Vol.18 – P. 3-12.
11. Practice Guidelines for Management of the Difficult Airway // Anesthesiology. – 2003. – Vol.98. – P. 1269–77.

Надійшла до редакції 21.04.10.

© О.О. Буднюк, В.В. Довженко, 2010

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ НЕПРЯМОЙ
ЛАРИНГОСКОПИИ ДЛЯ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ
ТРУДНОЙ ИНТУБАЦИИ ТРАХЕИ**

Буднюк А.А., Довженко В.В. (Одесса)

Резюме

Целью исследования было сравнение эффективности непрямой ларингоскопии и различных шкал для прогнозирования проведения трудной интубации трахеи. Непрямая и прямая ларингоскопия имеет высокую эффективность ($p=0,00001$) в отношении прогнозирования трудной интубации. Непрямую ларингоскопию необходимо выполнять у пациентов с риском проведения трудной интубации трахеи.

**THE EFFECTIVENESS OF INDIRECT
LARYNGOSCOPY FOR PREDICTING
DIFFICULT TRACHEAL INTUBATION**

Budnyuk A.A., Dovgenko V.V. (Odessa)

Summary

The aim of the study was to compare the effectiveness of indirect laryngoscopy and different scales for predicting difficult tracheal intubation. Indirect and direct laryngoscopy are highly effective ($p=0,00001$) for predicting difficult intubation. Indirect laryngoscopy should be carried out in patients with risk of difficult tracheal intubation.